

Ylöjärven kaupungin kotouttamisohjelma 2014-2018

Perusturvalautakunta 3.6.2014

YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN KOTOUTTAMISOHJELMA

Sisällysluettelo

YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN KOTOUTTAMISOHJELMA	1
JOHDANTO	4
1. Kotouttamisohjelmaa ohjaavat linjaukset.....	5
1.1. Ylöjärven kaupungin strategia.....	5
1.2. Laki maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä.....	5
1.3. Yhdenvertaisuuslaki ja -suunnitelma	5
1.4. Kansainvälistymisstrategia	6
2. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET	6
2.1. Perustieto Suomesta	6
2.2. Ohjaus ja neuvonta	7
2.3. Kielipalvelut	7
2.4. Alkukartoitus	8
2.5. Kotoutumissuunnitelma.....	8
2.6. Kotoutumistuki	9
3. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT	9
3.1. Neuvolat.....	10
3.2. Varhaiskasvatus.....	10
3.3. Esiopetus	11
3.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus.....	11
3.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus.....	12
3.6. Toisen asteen koulutus	13
3.7. Nuorisotyö	14
4. AIKUISTEN PALVELUT	14
4.1. Maahanmuuttajien työllistyminen.....	14
4.2. Työvoimapalvelut ja kotouttamiskoulutus	15
4.3. Työllisyys- ja kuntouttavat palvelut.....	16
4.4. Yrityspalvelu Oy.....	17
5. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA	17
5.1. Sosiaalipalvelut.....	17

5.2.	Terveyspalvelut	18
5.3.	Asuminen.....	19
5.4.	Vapaa-aika.....	19
5.5.	Kolmannen sektorin toimijat	20
6.	MONIALAINEN YHTEISTYÖ	20
6.1.	Maistraatti.....	21
6.2.	Poliisi.....	21
6.3.	Kansaneläkelaitos, Kela	22
6.4.	ELY-keskus.....	23
7.	TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT.....	23
8.	HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ.....	24
	LIITTEET:	

JOHDANTO

Vuoden 2012 lopussa Ylöjärvellä asui yhteensä 607 syntyperältään ulkomaalaista, joista 374:llä oli ulkomaan kansalaisuus ja 233:lla Suomen kansalaisuus. Pakolaisia Ylöjärvi on vastaanottanut 1996–2009 välisenä aikana yhteensä 179 henkilöä, sisältäen perheenyhdistämiset. Lisäksi alaikäisten ilman huoltajaa saapuneiden pakolaislasten hoitopaikaksi perustettiin vuonna 1999 perheryhmäkoti Metsäkylään. Talon luonne muuttui pian suunnitellusta ja käytännössä se toimi lopulta vastaanottoyksikkönä. Perheryhmäkodin toiminta lakkautettiin syksyllä 2009. Kaupungin solmima sopimus pakolaisten vastaanottamisesta on edelleen voimassa, mutta vuosina 2010 – 2013 Ylöjärvi ei ole vastaanottanut yhtään pakolaista. Muu, esimerkiksi työperusteinen maahanmuutto on sekin melko vähäistä (n. 20–30 henkilöä vuodessa). Eniten Ylöjärvelle on tullut maahanmuuttajia Afganistanista, Virosta ja Venäjältä.

Uusi kotouttamislaki tuli voimaan 1.9.2011 ja sen lähtökohtana on vastata maahanmuutossa viimeisen 20 vuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin. Uudessa laissa huomioidaan kaikki eri syistä Suomeen muuttavat henkilöt ja kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta ja seuranta parannetaan. Myös alkuvaiheen ohjaus ja maahanmuuttajien osallisuuden vahvistaminen vastavuoroisuuden kautta, ovat uuden lain painopisteitä. Kunnan on lain mukaan huolehdittava siitä, että kaikki palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja että maahanmuuttajille suunnatut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lisäksi kunnan on huolehdittava myös oman henkilöstönsä kouluttamisesta maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvissä asioissa.

Kotouttamisohjelmasta ja sen päivittämisestä on vastuussa monialainen työryhmä, joka kokoontuu muutamia kertoja vuodessa, seuraa paikallista maahanmuuttoa ja sen synnyttämiä palveluntarpeita, tekee seutukunnallista yhteistyötä tarpeen mukaan ja tutkii jo olemassa olevien mallien kehittämistarpeita. Ylöjärven ensimmäinen kotouttamislain mukaan laadittu kotouttamisohjelma on vuodelta 1999. Kotouttamisohjelma tulee päivittää neljän vuoden välein, joten seuraava päivitys on tehtävä vuonna 2018.

Kotouttamisohjelman kautta tavoitellaan koko maahanmuuttajaväestön saamista toimenpiteiden ja toimintojen piiriin sekä entistä yksilöllisempien kotoutumissuunnitelmien laadintaa. Sen tarkoituksena on myös selkeyttää eri viranomaisten vastuualueita ja antaa työkaluja kaupungin maahanmuuton suunnittelu – ja toteutustyöhön.

1. Kotouttamisohjelmaa ohjaavat linjaukset

1.1. Ylöjärven kaupungin strategia

Ylöjärven kaupunkistrategia 2020 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 9.12.2010. Strategian nimi ja pitkän aikavälin tavoite on 'Ylöjärvi 2020 – Hyvässä kunnossa'.

Strategiatyön pohjaksi laadittiin kaupungin toimintaympäristön analyysi ja haastavia muutoksia löydettiin useita: Ylöjärvi kasvaa voimakkaasti osana Tampereen kaupunkiseutua, väestörakenne muuttuu ja palvelutarpeet kasvavat, taloudellinen asema kiristyy, henkilöstö ikääntyy nopeasti ja rekrytointihaasteet kasvavat. Kaiken kaikkiaan paineet kaupungin palvelutoiminnan ja sen johtamisen uudistamiseksi kasvavat.

Strategian arvoina, yhteisinä pelisääntöinä mainitaan hyvä palvelu, avoimuus, rohkeus, oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja taloudellisuus. Vakaa talous muodostaa kaupungin toimintakyvyn perustan, perimmäisenä tavoitteena on ylöjärveläisten hyvinvointi.

1.2. Laki maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä

Uusi laki maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä astui voimaan 1.9.2011. Se on päivitetty vastaamaan tämänhetkistä tarvetta maahanmuuttajien kotouttamisesta ja kotoutumisesta. Uuden lain nimi on muuttunut kotoutumisen edistämisestä, mikä kuvaa hyvin lain henkeä: maahanmuuttaja itse aktiivisesti osallistuu omaan kotoutumisprosessiinsa. Viranomaisten on aktiivisesti vahvistettava maahanmuuttajan omia resursseja ja otettava asiakkaan tarpeet yksilöllisesti huomioon yhteistyössä oman verkostonsa kanssa.

1.3. Yhdenvertaisuuslaki ja -suunnitelma

Kotouttamisohjelman laadintaa ohjaa myös yhdenvertaisuuslaki. Lain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lisäksi sukupuoleen perustuvasta syrjinnän kiellosta säädetään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa.

Ylöjärven kaupungissa yhdenvertaisuussuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 18.4.2011. Suunnitelmassa esitetään, miten Ylöjärven kaupunki toimii vuosina 2011 - 2015 yhdenvertaisten mahdollisuuksien turvaamiseksi kaupunkilaisille ja henkilöstölle palveluiden tarjonnassa ja henkilöstöpolitiikassa. Tämä suunnitelma, yhdessä henkilöstön tasa-arvosuunnitelman kanssa, ohjaa kaupungin toimialoja löytämään kullekin toimialalle ominaisen, yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen toimintatavan. Yhdenvertaisuuden edistäminen on osa Ylöjärven kaupungin tapaa toimia. Yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää moninaisuuden arvostamista niin työyhteisössä kuin asiakaskunnassakin.

1.4. Kansainvälistymisstrategia

Ylöjärven kaupungin kansainvälistymisstrategia linjaa kansainvälisen toiminnan osaksi kaupungin arkea. Strategian avulla pyritään saavuttamaan tuloksia Ylöjärven kansainvälistymiseksi. Strategian keskeiset tavoitteet ovat seuraavia:

- kehittää ja laajentaa kaupungin kansainvälistä toimintaa
- markkinoida kaupunkia ja kehittää sen imagoa
- luoda ja ylläpitää aktiivisesti kaupungin kansainvälisiä yhteistyöverkostoja
- toimia yhteistyössä kansainvälisyyden edistämiseksi ylöjärveläisten yritysten ja muiden elinkeinoelämää ylläpitävien organisaatioiden kanssa
- olla mukana ja edistää seudullista kansainvälistymistyötä
- tarjota asukkaille erilaisia mahdollisuuksia kansainvälistymiseen
- kouluttaa ja lisätä henkilöstön kansainvälisiä valmiuksia
- kotouttaminen hoidetaan hyvin

2. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET

Uuden lain painopiste on maahanmuuttajan alkuvaiheen palveluissa. Jo alkuvaiheessa pyritään mahdollisimman tehokkaasti kartoittamaan maahanmuuttajan palvelutarpeet ja räätälöimään palveluverkosto asiakkaan tarpeita vastaavaksi. Näin päästään kustannustehokkaaseen ja asiakasystävälliseen toimintaan ja tehostetaan kotoutumista. Työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2012 maahanmuuttajabarometrin mukaan maahanmuuttajat kokevat kotoutumisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi työn, suomen tai ruotsin kielen taidon, turvallisuuden ja terveyspalvelut. Parhaiten maahanmuuttajien tarpeisiin oli vastattu lasten päivähoito- ja neuvolapalveluiden, nuorten harrastustoimintaan liittyvien palveluiden sekä kirjasto-, liikunta ja kulttuuripalveluiden osalta. Kuitenkin yli puolet vastaajista koki saaneensa melko vähän, tai ei lainkaan tietoa tarjolla olevista palveluista.

2.1. Perustieto Suomesta

Viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajille tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Perustietoa Suomesta – opas on kotouttamislain mukainen tietopaketti suomalaisesta yhteiskunnasta. Tämä opas annetaan jokaiselle maahanmuuttajalle oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Opasta voi tilata Työ- ja elinkeinoministeriöstä ja se löytyy myös internetistä osoitteesta www.lifeinfinland.fi

Hyviä tietopaketteja löytyy myös [Infopankin sivuilta](#) sekä [Pirkanmaan TE-toimiston](#) sivuilta. Ylöjärven kaupungin kotisivuilla on tällä hetkellä niukasti tietoa englanniksi, mutta hyödyllisiä, maahanmuuttajille suunnattuja linkkejä ja yhteystietoja mm. Suomessa asumisesta ja eri palveluista löytyy.

2.2. Ohjaus ja neuvonta

Kunnan työ – ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajille asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista. Alkuvaiheessa tuen ja ohjauksen tarve on suuri; vieras kieli, erilainen yhteiskuntajärjestelmä sekä erilaiset tavat, arvot ja käsitykset aiheuttavat usein haasteita.

Kunta voi hankkia ostopalveluna omakielistä neuvontaa Tampereen maahanmuuttajaneuvonnasta (Tuomiokirkonkatu 12, 33100 Tampere, maahanmuuttajaneuvonta(at)tampere.fi). Omakielisen neuvojan voi pyytää kuntaan kertomaan asiakkaan omalla kielellä valtion ja kunnan palveluista, maahanmuuttoprosessista ja kotoutumisesta tai hän voi auttaa tulemalla asiakkaan mukaan esimerkiksi erilaisiin virastoihin. Neuvonta palvelee asiakkaita Tampereella ja antaa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä.

2.3. Kielipalvelut

Kielipalveluilla tarkoitetaan käännös- ja tulkkipalveluja. Kotoutumista edistävässä laissa (1386/2010) sekä hallintolaissa (434/2003) säädetään, että viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä; tai ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Ulkomaalaislain (301/2004) lupahallintoasioita koskevasta tulkitsemisesta säädetään ulkomaalaislain pykälissä 10 ja 203. **Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahanmuuton alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä vaatii.**

Hallintolain 13 §:ssä säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoonsa saamaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) silloinkin, kun tietoja on saatu muualta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tilaaajalla on kielipalveluja käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Tulkin on oltava ammatillinen ja pätevä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen ja lainmukaisten velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää, että **aina käytetään ammattitulkia, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa**. Tulkattuun tapaamiseen on varattava kaksinkertainen aika normaaliin käyntiin verrattuna sekä huomioitava esimerkiksi tulkin sukupuolen merkitys.

Pirkanmaalla tulkkauspalveluja tarjoaa Pirkanmaan tulkkikeskus.

<http://www.tampere.fi/tulkkikeskus>. Palveluihin kuuluu myös etä- ja puhelintulkkkaus, joista voi tietyissä tilanteissa olla erityistä hyötyä saatavuuden ja säästöjen kannalta.

Jokainen kuntien hallintokunta varaa omaan budjettiinsa tarvittavan määrärahan tulkkauspalvelujen ostamiseen ja vastaa itse tulkkaukskustannuksista niiden maahanmuuttajien osalta, joiden kohdalla

kunta ei saa valtiolta korvausta pakolaisaseman perusteella. **Pakolaisasiakkaiden tulkkipalvelut korvataan kunnille valtion varoista ilman aikarajaa kansalaisuuden saamiseen saakka.**

Paluumuuttajien osalta korvauksia saadaan kuuden kuukauden ajalta. Turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien tulkki- ja käännöspalvelut järjestää vastaanottokeskus.

2.4. Alkukartoitus

Kotoutumista edistävän lain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus alkukartoitukseen. Alkukartoitus on kokonaisvaltainen arvio asiakkaan historiasta, nykytilanteesta ja palvelutarpeista; sen kautta arvioidaan alustavasti mm. maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu – ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palveluiden tarpeet.

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002) säädetyllä tavalla. **Kunnan sosiaalitoimi** käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea.

Alkukartoitus tulee tehdä myös muille kuin edellä mainituille maahanmuuttajille, mikäli he sitä pyytävät ja ovat sen tarpeessa. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Nuorten, kotiäitien ja työelämän ulkopuolella olevien asemaan kiinnitetään erityishuomiota.

Ylöjärven kaupungin sosiaalitoimi tekee alkukartoituksen yhteistyössä eri palveluntuottajien kanssa.

Esimerkkejä alkukartoituksen hyvistä käytännöistä muualla Suomessa:

http://www.tem.fi/files/32187/TEMjul_11_2012.pdf

2.5. Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma tehdään asiakkaille, joiden alkukartoituksessa todetaan tarvitsevan laajempaa kotoutumissuunnitelmaa. Suunnitelmaa jatketaan alkukartoituksen pohjalta. Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Suunnitelmalla edistetään asiakkaan mahdollisuuksia osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös maahanmuuttajan perheen kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet ja palvelut.

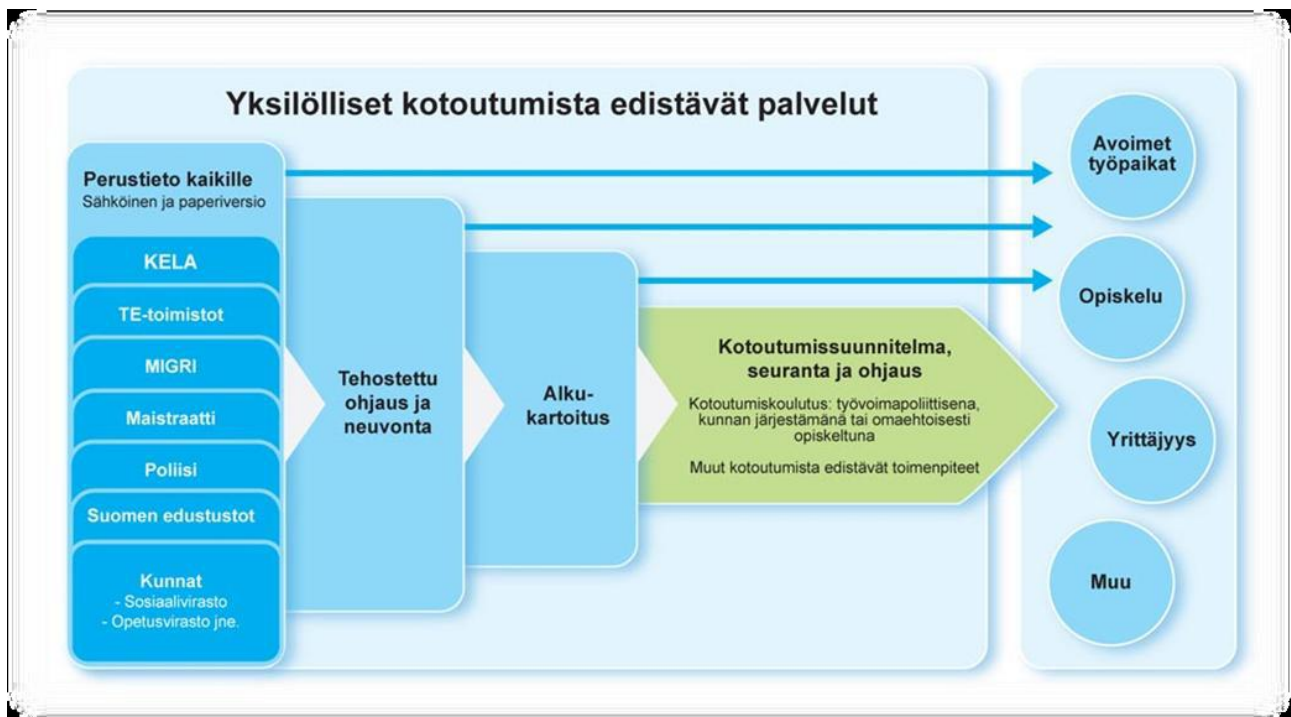
TE-toimisto laatii kotoutumissuunnitelman henkilölle, joka on rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi ja sosiaalitoimi maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea.

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan kolme vuotta ensimmäisen kotikunnan väestötietojärjestelmään merkitsemisestä. Erityistapauksissa, esim. sairauden tai äitiysloman vuoksi, aikaa voidaan pidentää kahdella vuodella.

2.6. Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on kotoutumissuunnitelman ajaksi tarkoitettu taloudellinen tuki, joka avulla pyritään parantamaan työelämään ja jatkokoulutukseen hakeutumisen edellytyksiä. **Kotoutumistuki** muodostuu Kelan myöntämästä **työmarkkinatuesta** tai sosiaalitoimen myöntämästä **toimeentulotuesta**. Maahanmuuttajilla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen ensimmäisen kolmen vuoden aikana muutoin kuin kotoutumistukena.

Kaavio 1.

*MIGRI = Maahanmuuttovirasto

Lähde: TEM/ELY-keskus

3. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Lasten ja nuorten kotoutumisessa painopisteenä on ennaltaehkäisevä työ ja yksilöllinen palvelu. Palveluissa tulisi korostua tiivis yhteistyö lasten vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten kanssa toimivien tahojen kanssa. On myös huomattava, että suomalainen yhteiskunta on monitulkintaisempi kuin aikaisemmin. Nimeltään, ulkonäöltään tai pukeutumiseltaan ns. tavallisesta suomalaisesta eroava lapsi tai nuori ei välttämättä ole maahanmuuttaja tai ulkomaalainen. Jokainen lapsi ja nuori tulisi kohdata yksilönä eikä olettaa, että monikulttuurinen tai –kielinen tausta automaattisesti merkitsee hänen ohjaamistaan erityiseen maahanmuuttajaryhmään. Kiusaamiseen tulee puuttua kaikissa sen muodoissa, myös internetissä. Opettajan vastuulla on tunnistaa ja puuttua myös rasismiin. Lisätietoja: [Pelastakaa Lapset: Rasisminvastainen työ ja materiaalia](#)

Varhaiskasvatuksen merkitys lapsen kotoutumiselle ja myöhemmälle koulumenestykselle on keskeinen.

3.1. Neuvolat

Äitiysneuvolan tehtävänä on huolehtia odottavan perheen ja tulevan lapsen terveyteen ja hyvinvointiin kuuluvista asioista. Lastenneuvola tarjoaa asiakkailleen heidän tarpeistaan lähteviä terveyttä ja hyvinvointia tukevia ja ylläpitäviä palveluja. Erityisenä tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja perheen omia voimavaroja. Ylöjärvellä on yhteensä kuusi neuvolapistettä, joihin asiakkaat jakautuvat asuinalueen mukaan. Neuvolapalvelut toimivat ajanvarauksella ja ovat perheelle maksuttomia.

Maahanmuuttajaperheisiin sovelletaan normaalia tarkastuksista saatua ohjeistusta huomioiden kulttuurinen tausta ja kielelliset seikat. Tulkkia varattaessa on hyvä tiedustella, onko asiakkaalla toivomusta tulkin sukupuolesta. Lisäksi olisi hyvä huomioida, että tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset olisi hyvä tehdä hyvissä ajoin etukäteen ja vastaanotolle varata kaksinkertainen aika normaaliin vastaanottoaikaan nähden. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu voi viedä keskimääräistä enemmän aikaa erityisesti maahantulon alkuvaiheessa. Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun kanssa on erityisen tärkeää maahanmuuttajalasten kohdalla.

Haasteena on kotona olevien puolisoitten tavoittaminen sekä sitouttaminen käyttämään neuvolan palveluja. Maahanmuuttajalapsen tarvitsevat nykyistä enemmän tietoa lapsen oikeuksista selkokielellä ja omalla kielellään. Toisaalta vanhemmat tarvitsevat kasvatus- ja toimintamalleja sekä tukea kasvatukseen. Valtion kotouttamisohjelmassa 2012 - 2015 yhtenä painopisteenä on juuri lasten ja nuorten kotoutuminen.

3.2. Varhaiskasvatus

Ylöjärven päivähoitossa pidetään huolta noin 2000 lapsesta 26 eri päiväkodissa. Päiväkodit ovat kooltaan 1-9-osastoisia ja päivähoito käsittää myös esiopetuksen.

Päivähoito on monelle maahan muuttaneelle kuntalaiselle ensi kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan ja päiväkodilla onkin tärkeä rooli tukea koko perheen kotoutumista opastamalla mahdollisuuksien mukaan kunnan palveluihin ja suomalaiseen kulttuuriin. Ylöjärven kaupunki on laatinut päivähoiton työntekijöille [Maahanmuuttajat päivähoitossa Ylöjärvellä](#) – perehdyttämiskansion, jonka tarkoituksena on toimia tukena ja apuna maahanmuuttajaperheiden ja – lapsien kanssa tehtävässä työssä.

Yleisiä tavoitteita maahanmuuttajalasten päivähoitossa ovat mm. lapsen sopeutuminen suomalaiseen päivähoitoon, lapsen oman identiteetin tukeminen sekä kouluvalmiuksien saavuttaminen ajallaan. Myös suomen kielen sekä lapsen oman äidinkielen säilyttäminen ovat tärkeitä asioita päivähoitotoiminnassa. Tavoitteena on lisäksi S2-opetuksen tarjoaminen, sillä yleensä lapsen on aikuista helpompaa omaksua uusi kieli uudessa maassa. Opetus tapahtuu pääsääntöisesti päivähoiton arkitilanteissa. Ylöjärven kaupungin nettisivuilta löytyy [Suomi toisena kielenä - S2- opetus Ylöjärven päivähoitossa](#) -opetussuunnitelma, joka on tarkoitettu työvälineeksi jokaiselle päivähoitossa työskentelevälle.

3.3. Esiopetus

Lapsella on oikeus saada maksutonta esiopetusta vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsi aloittaa esiopetuksen sinä vuonna kun hän täyttää kuusi vuotta. Esiopetuksen tavoitteena on tukea lapsen yksilöllistä kehitystä ja oppimista leikinomaisin ja toiminnallisin keinoin. Tärkeitä asioita ovat sosiaalisten taitojen kehittäminen sekä oppimaan oppiminen ja oppimisen ilo.

Ylöjärvellä esiopetusta järjestetään päiväkotien esiopetusryhmissä. Esiopetusta pyritään keskittämään koulujen yhteydessä oleviin ryhmiin ja päiväkotiryhmiin, joista lapset menevät samaan kouluun. Näin lapsen siirtymistä esiopetuksesta kouluun tuetaan suunnittelemalla lapsen opinpolkua jo vuotta ennen koulun aloitusta. Kaikki esiopetusryhmät tekevät yhteistyökoulujensa kanssa lapsen joustavaan ja turvalliseen koulunaloitukseen tähtäävää yhteistyötä.

Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen tasoa voidaan arvioida soveltuvilla testeillä ja materiaaleilla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityistä huomiota S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvissä. Kevään oppilaanhuoltopalaverissa mietitään yhdessä vanhempien ja koulun kanssa lapselle sopiva luokka- ja koulusijoitus. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtyessä perusopetukseen on tärkeää.

3.4. Valmistava opetus, perusopetus ja S2-opetus

Ylöjärven kaupungin kouluissa on verrattain vähän oppilaita eri kieli- ja kulttuuriryhmistä. Näin ollen on huomattava, että jokaisen oppilaan kohdalla tilanne mietitään tapauskohtaisesti. Joitakin lähtökohtia on kuitenkin sovittu myös yhteisesti.

Valmistava opetus

Oppilaan muuttaessa Suomeen kaikki peruskouluikäiset eli 7-17 -vuotiaat oppilaat, joiden suomen kielen taito ei riitä perusopetukseen osallistumiseksi, ovat oikeutettuja valmistavaan opetukseen. Valmistavassa opetuksessa oppilas tutustuu suomalaiseen kouluun ja kulttuuriin sekä opetusmenetelmiin. Opetuksen tavoitteena on suomen kielen taidon ja oppimisvalmiuksien kehittäminen perusopetukseen riittäviksi.

Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta. Opetusta annetaan pienryhmissä, jotka ovat yleensä alle 10 oppilasta. Kun oppilaan suomen kielen taito karttuu, hän voi osallistua perusopetuksen luokkien oppitunnille ns. integraatiotunneilla.

Jokaiselle oppilaalle laaditaan hänen oppimisvalmiuksiaan ja taitojaan vastaava henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Valmistavan opetuksen aikana kartoitetaan oppilaan oppimisvalmiudet ja erityistarpeet. Kun opetus päättyy, oppilaalle määritetään taitoja ja valmiuksia vastaava luokka-aste. Valmistavaa opetusta ei arvioida numeroilla vaan sanallisella todistuksella.

Valmistavaa opetusta ei järjestetä Ylöjärvellä, vaan opetus ostetaan Tampereen kaupungilta. Valmistavaan opetukseen ilmoitaudutaan lomakkeella, jonka saa opetuspäälliköllä. Hän antaa myös

tietoa valmistavasta opetuksesta. Ylöjärven kaupunki maksaa oppilaan kyydityksen siihen kouluun, johon oppilas Tampereella osoitetaan.

Valmistava opetus kestää yleensä 12 kuukautta, mutta aika on yksilöllisesti joustava. Oppilaat siirtyvät valmistavan opetuksen jälkeen oman oppilasalueensa kouluun Ylöjärvelle. Omassa koulussa oppilaan oppimissuunnitelmaa päivitetään vähintään vuoden verran, mutta tarvittaessa pidempäänkin.

Perusopetus

Perusopetuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja muuhun elämään. Maahanmuuttajaoppilaat käyvät koulua asuinalueellaan ikätasoaan vastaavalla luokka-asteella. Ylöjärven kaupunki on jaettu koulujen osalta kuuteen oppilasalueeseen. Alueet ovat: Metsäkylä, Siivikkala, Veittijärvi, Vuorentausta ja Ylöjärven yhtenäiskoulu sekä yhteinen oppilasalue Keihäslahden, Viljakkalan, Mutalan, Takamaan ja Vahannan alueilla. **Maahanmuuttajaoppilaiden opetus ja vastuu heidän kielenoppimisestaan kuuluu jokaiselle opettajalle, ei vain yksittäisille S2-opettajille tai erityisopettajille.** Kodin ja koulun yhteistyö erityisesti alkuvaiheessa vaatii panostusta. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi maahanmuuttajaoppilas ja hänen perheensä tarvitsevat riittävästi ohjausta koulujärjestelmästä, perusopetuksen ja kouluyksikön tavoitteista, mutta eri näkökulmasta kuin suomalaiset oppilaat ja vanhemmat, joille koulumaailma on jo tuttu.

S2-opetus

S2-oppimäärä on äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen oppimäärä, jonka laajuudesta päättää koulu. Suomi toisena kielenä (S2)–opetuksen keskeisenä tehtävänä on kehittää kokonaisvaltaisesti oppilaan suomen kielen taitoa ja kielellistä tietoisuutta niin, että hän pystyy opiskelemaan suomen kielellä ja toimimaan suomenkielisessä yhteisössä. S2-opetus tukee oman äidinkielen kehittymisen kanssa oppilaan toiminnallista kaksikielisyyttä. Jos oppilas opiskelee S2-oppimäärää, edetään oppilaan yksilöllisissä tavoitteissa S2-opetussuunnitelman mukaisesti, vaikka oppilas saisikin opetuksen kokonaan tai osittain suomi äidinkielenä –oppitunneilla. Suomen kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että sen väline. Oppimäärän opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan suomen kielen taitoa myös muiden oppiaineiden sisältöjen, käsitteiden ja sanaston oppimisen kautta.

S2-opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen määrittelyn lähtökohtana on oppilaan suomen kielen taito. Opetuksessa edetään oppilaan kulloisenkin tieto- ja taitotason mukaisesti ja opetusta eriytetään tarvittaessa. Opetussuunnitelma lähtee siitä, että oppilas on saanut perusopetukseen valmistavaa opetusta tai hänellä on sitä vastaavat kielelliset valmiudet.

3.5. Oman äidinkielen ja uskonnon opetus

Maahanmuuttajien äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Se ei ole perusopetuslain 12 §:n mukaista opetusta, vaan sitä opetetaan erillisen valtiovastuun turvin. Erillistä valtiovastusta ja sen hakemista koskeva tiedote lähetetään vuosittain kuntiin.

Äidinkielen opetuksella voidaan tukea oppilaan persoonallisuuden kehitystä, ja hänellä on oppitunneilla mahdollisuus tuntea yhteenkuuluvaisuutta omaan kulttuuriryhmäänsä. Hän saa tietoja oman kulttuurinsa keskeisistä asioista. Oman kulttuurin säilyttäminen vahvistaa oppilaan identiteettiä ja henkistä tasapainoa. Oman taustakulttuurin tuntemisen ja arvostamisen myötä on helpompi oppia

arvostamaan myös muita kulttuureja. Opetus tuo tasapainoa oppilaan elämään, koska opetus luo siltaa oman kulttuurin ja suomalaisen kulttuurin välille. Oman äidinkielen opetus edistää parhaimmillaan oppilaan kasvamista monikulttuurisuuteen ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Työelämässä tarvitaan tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin kielitaitoista työvoimaa.

Myös perusopetuksen jälkeen lukiossa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa nuoren on periaatteessa mahdollista jatkaa oman äidinkielen opiskelua.

Ylöjärvellä oman äidinkielen opetusta järjestetään silloin, kun kunnan alueella asuu vähintään kolme ko. kieliryhmän edustajaa. Opetus järjestetään pääosin Tampereelta ostettuna verkko-opetuksena.

Uskonnon opetus

Muihun kuin evankelis-luterilaisiin tai ortodoksisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvalle vähintään kolmelle oppilaalle, jotka eivät osallistu koulussa järjestettävään uskonnonopetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta, jos heidän huoltajansa sitä pyytävät.

Jos oppilas kuuluu useampaan kuin yhteen uskonnolliseen yhdyskuntaan, oppilaan huoltaja päättää, minkä uskonnon opetukseen oppilas osallistuu.

Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle oppilaalle, joka ei osallistu uskonnonopetukseen, opetetaan elämäkatsomustietoa. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalle oppilaalle, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, opetetaan huoltajan pyynnöstä elämäkatsomustietoa. Perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää elämäkatsomustiedon opetusta, jos opetukseen oikeutettuja oppilaita on vähintään kolme.

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumaton oppilas voi huoltajan pyynnöstä osallistua myös sellaiseen perusopetuksen järjestäjän järjestämään uskonnon opetukseen, joka oppilaan saaman kasvatuksen ja kulttuuritaustan perusteella ilmeisesti vastaa hänen uskonnollista katsomustaan.

Ylöjärvellä harvinaisemmat uskonnot ostetaan verkko-opetuksena. Koulunkäynninohjaaja valvoo oppilasta verkko-opetuksen aikana.

3.6. Toisen asteen koulutus

Perusopetuksen oppimäärän suoritettuaan oppilas voi siirtyä yhteishaun kautta opiskelemaan toisen asteen oppilaitokseen; lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Ylöjärvellä toimii koulutuskeskus Valo, joka yhdistää poikkeuksellisella tavalla lukion, ammattiopiston, aikuiskoulutuksen sekä yrittäjyysopinnot saman katon alle. Tampereen seudun ammattiopisto Tredu tarjoaa Valossa ammatilliset perustutkinnot seuraavilta aloilta: kone- ja metalli, sosiaali- ja terveys sekä liiketalous. Valossa toimivat myös Ylöjärven lisäopetus (kymppiluokka) sekä Tampereen seudun työväenopiston Ylöjärven toimisto ja osa opetusta.

Maahanmuuttajille suunnattuja palveluja Tredulla on lukuisia, mm. maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta sekä maahanmuuttajien jatko-opintoihin valmentavaa

koulutusta. Lisätietoja erilaisista maahanmuuttajakoulutuksista löytyy osoitteesta <http://www.tredu.fi/koulutukset/nuortenkoulutus/maahanmuuttajakoulutus.html>

Lisäksi Ylöjärven lukio tekee yhteistyötä peruskoulun lisäopetuksen kanssa erityisesti suomen kielen ja vieraan kielen perustaitojen kehittämisessä. Lukion opiskelija, jonka tausta on maahanmuuttaja voi saada räätälöityä opetusta lisäopetuksen puolelta. Tämä opetus tukee opiskelijan perustaitoja suhteessa lukio-opintoihin.

3.7. Nuorisotyö

Ylöjärven kaupungin nuorisotyöntekijät palvelevat lapsia, nuoria ja heidän vanhempiaan mm. lasten ja nuorten kasvuun liittyvissä asioissa. Yhteistyökumppaneina toimivat koulujen opettajat, kuraattorit ja terveydenhoitajat sekä sosiaalityöntekijät. Nuoriso-ohjaajat toimivat myös yksilötyössä tukien ja auttaen lasta tai nuorta selviytymään. Nuorisotyön kivijalka on vahva nuorisotilatyö, sisältäen nuorten osallisuuden/nuorisotilojen toimikunnat, kulttuurisen nuorisotyön ja avoimen toiminnan.

Ylöjärvellä on yhteensä seitsemän nuorisotilaa, joista Metsäkylän nuorisotila toimii yhteistyössä seurakunnan kanssa, Viljakkalan nuorisotila ostopalveluna Kyröskosken Setlementiltä ja Takamaan nuorisotila ostopalveluna Takamaan kyläyhdistykseltä. Siivikkalan uusi nuorisotila avataan vuonna 2015. Nuorisotilatyön lisäksi nuoriso-ohjaajat tekevät yhteistyötä eri tahojen kuten koulun ja sosiaalitoimen kanssa ja järjestävät erilaisia tapahtumia ja leirejä. Nuorisopalveluilla ei ole tällä hetkellä kohdennettua toimintaa maahanmuuttajille, mutta maahanmuuttajat ovat tervetulleita kaikkiin toimintoihin ja palveluihin, joita nuorisopalvelut tarjoaa.

Ylöjärven seurakunnalla on joitakin maahanmuuttajille suunnattuja palveluja, joista nuorille mm. MONKU, monikulttuurinen nuorten ryhmä tytöille. Lisäksi seurakunta tarjoaa retkiä ja leiripäiviä maahanmuuttajaperheille.

4. AIKUISTEN PALVELUT

4.1. Maahanmuuttajien työllistyminen

Suomeen ulkomailta suuntautuva muutto on viime vuosina sekä monipuolistunut että ollut huomattavassa kasvussa. Maahanmuuton syyt ovat monipuolistuneet verrattuna 1990- lukuun, jolloin maahanmuutto perustui pääasiassa humanitäärisiin syihin. Nykyisin Suomeen muutetaan entistä enemmän perhesiteen, työn ja opiskelun perusteella. Muuttuvan tilanteen myötä monikulttuurisuus ja monikielisyys tulevat yhä suuremmissa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja työelämää.

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille ja työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä seikoista. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito. Maahanmuuttajien työttömyysaste on keskimäärin yli kaksinkertainen kantaväestöön verrattuna. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan maahanmuuttajien työttömyys tulee puolittaa. Se ei tapahdu ilman erityisiä toimenpiteitä ja uusia näkökulmia.

Maahanmuuttajien työttömyyden hoitoa ja työllistämistä on paljon argumentoitu työvoiman tarjontalähtöisesti. Tulevaisuudessa tehokkaampaa olisi valita fokuksiksi työvoiman kysyntä, johon työorganisaatioiden rekrytoinnit pohjautuvat. Rekrytoinnissa on asetettu ydinosaamisen osaamis- ja toimintakykyvaatimukset, joiden selvittäminen on merkittävä osa onnistunutta rekrytointia. Maahanmuuttajien työllistymisen kannalta on olennaista tunnistaa nämä tekijät kussakin rekrytointitilanteessa. Sellaisissa tapauksissa, joissa työorganisaatio tarvitsee etenkin kielitaitoa, toisen maan kulttuurin tai toimintaympäristön tuntemusta, kontakteja vientimaihin, uudenlaista osaamista, asiakaspalvelun erityistaitoja, hyvää motivaatiota jne. saattaa olla hyvinkin perusteltua katsoa rekrytoinnissa erityisen tarkkaan maahanmuuttajan osaamisprofiilia.

Ylöjärvellä toimii lukuisia vientiyrityksiä ja Tampereen kaupunkiseutu on kansainvälisesti vetovoimainen ympäristö. Uusia näkökulmia maahanmuuttajien työllistymiskysymyksiin olisi hyvä käsitellä myös Yritys-Suomen toimijoiden kesken. Yritys-Suomi on konsepti jossa elinkeinoelämän kehittäjä- ja tukiorganisaatiot (mm. TE-palvelut, kuntien kehittämissyhtiöt, TEM-konsernin yritystukiorganisaatiot jne.) tuottavat erilaisia yrityspalveluja yhteisen sopimuksen mukaisesti. Myös Ylöjärvi kuuluu Tampereen kaupunkiseudun kautta Yritys-Suomen kumppaneihin.

4.2. Työvoimapalvelut ja kotouttamiskoulutus

TE-palveluissa kotoutumislaki tarkoittaa käytännössä maahanmuuttaja-asiakkaan kielitaidon, työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen kasvun tukemista työvoimapolitiisin toimenpitein. TE-toimisto työskentelee kotoutumisen edistämiseksi paitsi asiakastasolla, myös yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, järjestöjen, kouluttajien ja muiden tahojen kanssa luoden edellytyksiä yksilölliselle kotoutumisprosessille. Kotoutumisprosessi onkin nähtävä vahvasti kaikkien yhteiskuntalohkojen konkreettisena yhteistyönä ja kuntatasolla sillä on kytkennät myös elinkeino-, koulutus- ja osaamisasioihin.

Kotoutumisen aikana TE-toimiston tehtäviin kuuluu kotoutumislain piirissä olevien asiakkaiden henkilökohtainen ohjaustyö, asiakkaan motivointi sekä yksilöllisen kotoutumissuunnitelman laadinta ja toteutuksen tukeminen ja seuranta suhteessa työllistymiseen. **Kotoutumisvaiheen jälkeen** työttömien maahanmuuttajien palvelusta vastaavat TE-toimiston palvelulinjat. Palvelut tuotetaan samoilla periaatteilla kuin kantasuomalaistenkin palvelut; vaikka maahanmuuttajatausta voi vaikuttaa henkilön palvelutarpeeseen, palvelut määrittyvät pääosin samojen tarpeiden pohjalta kuin kantasuomalaisilla.

Kotoutujalla on velvollisuus osallistua toimenpiteisiin samoin kuin kantaväestölläkin. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa. Pirkanmaan TE-toimiston aloitettua toimintansa 1.1.2013 tuotetaan kaikki TE-palvelut maakunnassa samansisältöisinä ja samoilla periaatteilla.

Maahanmuuttajille, jotka ovat työttömiä työnhakijoita, tehdään **alkukartoitus** (ks. luku 2.4.) sekä **kotoutumissuunnitelma** (ks. luku 2.5.). Kun kotoutumissuunnitelma on tehty, järjestetään **kotoutumiskoulutuksena** oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan

liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa toimivan peruskielitaidon. Kotoutumiskoulutusta järjestävät kunnat, TE-toimistot ja monet oppilaitokset. Ylöjärven osalta suurin osa koulutuksista tapahtuu Tampereella.

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena, mutta se voidaan toteuttaa myös **omaehtoisena opiskeluna**. Opiskelijat voivat hakeutua omaehtoiseen opiskeluun oman harkintansa mukaan, mutta opiskelusta on kuitenkin sovittava TE-toimiston kanssa kotoutumissuunnitelmassa ennen opintojen aloittamista, jos opiskelu tapahtuu kotouttamistuella. Kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalla, jonka asiakkaaksi maahanmuuttaja ohjataan, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä työ- ja elinkeinotoimistolta ja kunnan viranomaiselta koulutuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot. Työvoimapoliittinen kotoutumiskoulutus annetaan Opetushallituksen antamien **Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman** perusteiden mukaisesti.

TE-toimisto käyttää Pirkanmaalla kotoutumiskoulutukseen ohjaamisessa **Koulutusportti-** järjestelmää. Koulutusportista löytyvät tiedot kotoutumiskoulutuksista sekä kotoutujista, ja sieltä käsin voidaan myös hoitaa koulutuksen aikaisia käytännön asiakas- ja koulutustietoihin liittyviä asioita. Koulutusporttia käytetään sekä alkukartoituksessa että kotoutumispalveluissa.

4.3. Työllisyys- ja kuntouttavat palvelut

Ylöjärven työllisyyspalveluiden (sijaitsee kaupungintalolla) kautta välitetään keskitetysti n. 80 palkkatuetun työpaikkaa ja 40 työkokeilupaiikkaa vuodessa kaupungin eri yksiköihin. Etsivässä nuorisotyössä on n. 100 nuorta asiakkaana vuodessa. Palveluihin pääsee yleensä TE-toimiston kautta.

Työ- ja toimintakeskus sijaitsee Elovainiolla osoitteessa Toimintatie 4. Keskuksessa toimivat työllisyyspalveluiden ompelimo, puu- ja metalliverstaat sekä kuntouttavat palvelut. Työpajoilla, ompelimossa ja metalli- ja puuverstailla, on työssä lähes 20 pitkäaikaistyötöntä palkkatuetussa työsuhteessa sekä työkokeilussa. Työpajoille on mahdollista työllistyä TE-toimiston kautta. Työpajoilta tuetun palkkatyön yksi tarkoitus on johtaa työllistymiseen yksityiselle sektorille

Kuntouttavissa palveluissa on n. 100 asiakasta vuodessa kuntouttavassa työtoiminnassa tai sosiaalisessa kuntoutuksessa. Kuntouttaviin palveluihin hakeudutaan TE-toimiston tai kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kautta. Kuntouttavien palveluiden jatkosijoittumisen määrittelee yksilöllinen kuntoutussuunnitelma.

Tuettu palkkatyö, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus edellyttävät suomen kielen osaamista. Palveluiden piiriin pääsemiselle on myös muita kriteerejä, jotka ovat samoja sekä maahanmuuttajille, että kantaväestölle.

Tampereen kaupunkiseudulla toimii myös työvoiman palvelukeskus (TYP), Pirkanmaan TE-toimiston, kuntien ja Kelan yhteistyöorganisaatio, jonka tehtävänä on auttaa työnhakijoita palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille. Asiakaskohderyhmänä ovat vaikeasti työllistyvät työnhakijat, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä. Toiminnan tavoitteena on vähentää rakenteellista työttömyyttä ja turvata osaavan työvoiman saatavuutta. TYP:ssa autetaan kaikkia seudun asukkaita, jotka tarvitsevat

henkilökohtaista ja moniammatillista ohjausta työllisyystilanteensa selvittämiseksi ja parantamiseksi. Moniammatillisuus palvelukeskuksessa tarkoittaa sitä, että yhteistyötä asiakkaan kanssa tekevät työ- ja elinkeinotoimiston, Kelan sekä alueen kuntien sosiaali- ja terveystalouden ammattilaiset

4.4. Yrityspalvelu Oy

Ylöjärven Yrityspalvelu Oy on vuonna 1998 perustettu yhtiö, jonka tehtävänä on kehittää Ylöjärven elinkeinotoimintaa. Yhtiön palveluksessa on kaksi vakituista työntekijää. Toiminnan painopistealueita ovat:

- aktiivinen rooli tontti- ja toimitilapolitiikassa
- uusien ja olemassa olevien yritysten kehittämistyössä mukana oleminen
- uusyrityskeskus Ensimetrin kautta aloittavien yritysten neuvonta
- yrittäjyyden edistäminen ja yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen
- kaupungin yrittäjyysilmaston pitäminen avoimena ja luottamuksellisena
- kaupungin markkinoinnin toteuttaminen
- seutuyhteistyön toteuttaminen elinkeinotoimeen liittyvien tehtävien osalta

5. KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISIÄ PALVELUJA

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavissa. Henkilökunnan on asiakastyössään otettava huomioon asiakkaiden kulttuurierot sekä avattava laajemmin palvelujärjestelmää. Yhdenvertaisen palvelun takaamiseksi asiakastilanteissa käytetään tulkkia (ks. kohta 2.3.). Etenkin alkuvaiheessa tämä on tärkeää, jotta asiakkaalle voidaan selvittää hänen etuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa.

5.1. Sosiaalipalvelut

Perussosiaalityön tehtävänä on järjestää sosiaalityön palvelut tarvittaessa kaikille maahanmuuttajille. Virkamiesten keskeinen tehtävä on osallistua työvoimaviranomaisten ja maahanmuuttajien kanssa alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadintaan. Sosiaalityö pyrkii huomioimaan henkilön tarpeet ja resurssit kokonaisvaltaisesti. Työntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja ongelmiin keskustelemalla ja järjestämällä erilaisia palveluja. Tavoitteena on asiakkaan elämänhallinta ja omatoimisuus. Sosiaalityön työvälineinä ovat säännölliset yksilö- ja perhetapaamiset sekä yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Maahanmuuttajissa on henkilöitä, joita ei voida kotouttaa tavanomaisen työvoimakoulutuksen tai muun osallistumisen avulla. Heitä ovat 65 vuotta täyttäneet, aktiivielämänsä muualla eläneet ja täysin kouluttamattomat maahanmuuttajat sekä pitkäaikaissairaat ja vammaiset maahanmuuttajat. Pysyvästi työelämän ulkopuolelle jäävien erityisryhmien kotouttamisen tavoitteena on ohjata ja neuvoa arkielämässä selviytymiseksi, opettaa suomen kielen alkeita, kuntouttaa omatoimisuuden lisäämiseksi, järjestää sopeutumisvalmennuskursseja, opastaa sosiaalipalveluiden käyttämisessä ja tutustuttaa suomalaisiin. Erityisryhmien kotouttamisessa eri toimijoiden yhteensovittamisvastuu on

sosiaali- ja terveystoimella. Myös Kelalla on tärkeä rooli näiden ryhmien kotouttamisessa ja rahoittamisessa. Toimenpiteiden järjestämisessä tulee tehdä yhteistyötä 3. sektorin kanssa.

Hyödyllisiä linkkejä:

<http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/>

<http://www.tukikeskushilma.fi/>

[Turvapaikanhakijat lastensuojelun asiakkaina](#)

[Vammaisen maahanmuuttajan palveluopas](#)

5.2. Terveyspalvelut

Turvapaikanhakijoiden terveydenhuollosta huolehtii vastaanottokeskuksen hoitohenkilökunta ja lääkärit, jotka tekevät alkuvaiheen terveystarkastukset ja ohjelmoivat tarvittavat laboratoriokokeet jne. Turvapaikanhakijat eivät voi käyttää kunnallisia terveyspalveluja, paitsi silloin kun kyse on päivystysluonteisesta asiasta. Oleskeluoikeuden saatuaan turvapaikanhakija siirtyy sen kunnan terveyspalvelujen piiriin mihin hän muuttaa. Hänelle kuuluvat samat terveyspalvelut kuin muillekin kunnan asukkaille.

Kiintiöpakolaiset ovat heti maahan tullessaan kunnan asukkaita. Alkuvaiheen tarkastukset tehdään terveysaseman hoitajan toimesta. Maahanmuuttajille tehdään perusteellinen terveystarkastus maahan tullessaan. Tarkastuksessa pyritään löytämään mahdolliset perussairaudet, varmistetaan rokotussuoja ja seulotaan tarttuvat taudit. Lisäksi maahanmuuttajalle kerrotaan terveydenhuoltojärjestelmästä sekä siitä, mihin tahoon missäkin terveyteen liittyvässä asiassa on hyvä ottaa yhteyttä. Alkutarkastuksen jälkeen terveyspalvelut toimivat kuten muillakin kuntalaisilla.

Muut maahanmuuttajat kuten esimerkiksi työn tai perhesiteiden vuoksi paikkakunnalle muuttavat tulevat yleensä terveydenhuoltohenkilöstön asiakkaiksi vasta siinä vaiheessa kun he tarvitsevat terveyspalveluja. Tälle ryhmälle ei tehdä varsinaisia maahantulotarkastuksia, mutta erilaisten terveysongelmien ilmaantuessa terveydenhuoltohenkilöstön olisi hyvä muistaa ottaa huomioon asiakkaan lähtömaan terveytilanne. Tärkeää on myös huomioda, että rokotussuoja tällä ryhmällä saattaa olla puutteellinen. Lasten rokotukset hoidetaan kuntoon lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon toimesta, mutta myös aikuisten rokotukset laitetaan ajan tasalle.

Maahanmuuttajien kanssa asioidessa on hyvä huomioda vieraan kielen ja kulttuurin aiheuttamat vaikutukset. Asioihin perehtyminen ja tilanteen selvittely vie monesti enemmän aikaa. Asiakkaalle suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän eri käytännöt saattavat olla täysin vieraita. Ohjauksen pitää olla perusteellisempaa ja itsestään selvältäkin tuntuvat asiat pitää muistaa huomioda ja selvittää asiakkaalle. Tulkin käyttö on tärkeää vielä vuosia maahantulon jälkeen, jotta asiat varmasti tulevat ymmärretyiksi. Lähetettä erikoissairaanhoidon tehtäessä tulee mainita asiakkaan äidinkieli sekä muistuttaa tulkin tarpeesta. Tulkkia tilatessa on huomioitava, tarvitaanko tulkiksi mies vai nainen.

Hyödyllisiä linkkejä: [Terveyttä ja hyvinvointia maahanmuuttajille - THL](#)

5.3. Asuminen

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa. Suomen Pakolaisavun Kotilo-projektilla on kattava, vapaasti käytettävissä oleva asumiseen liittyvä monikielinen materiaalipankki, joka sisältää mm. helppolukuisen Asumispakki-oppaan, jonka kuvat ja tekstit auttavat asumiseen liittyvien käytännön ongelmien ratkaisemisessa. Kotilo-projektin työntekijä on mahdollista kutsua pitämään ryhmille infotilaisuuksia asumisesta Suomessa. Projekti välittää myös naapuruussovittelijoita ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. <http://pakolaisapu.fi/fi/kotimaan-tyo/kotilo/asumisopastus.html>

Ylöjärven kaupunki tarjoaa useita vaihtoehtoja asumiseen: tontteja, vuokra-asuntoja, asumisoikeusasuntoja sekä osaomistusasuntoja. Kunta-asunnoilla (KAS) on Ylöjärvellä runsaasti erikokoisia vuokra-asuntoja. Tarjolla on pääosin kerros- ja rivitalokaksioita ja -kolmioita. Vuokra-taso on jonkin verran edullisempi kuin Tampereella ja huomattavasti edullisempi kuin pääkaupunkiseudulla.

5.4. Vapaa-aika

Ylöjärven **liikuntapalvelut** tarjoaa asukkailleen monipuoliset liikuntapaikat sekä laadukasta ohjattua toimintaa. Liikuntapalvelut tekee myös tiivistä yhteistyötä paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa.

Kulttuuripalvelut järjestää kaupunkilaisille lukuisia kulttuuritapahtumia ympäri vuoden. Mukana on useita tapahtumia, jossa suomenkielen taito ei ole välttämätöntä ja esimerkiksi lapsille suunnatut esitykset voivat olla ensikosketus kodin ulkopuoliseen kulttuuritarjontaan. Kulttuuripalvelut neuvoo kaupunkilaisia löytämään sopivan harrastuksen kaupungin omasta tarjonnasta sekä kolmannen sektorin tarjonnasta.

Taiteen perusopetusta annetaan ensisijaisesti lapsille ja nuorille kuvataiteessa, musiikissa, tanssissa sekä käsityössä. Kuvataiteessa ja musiikissa opetuksen järjestää kaupunki, tanssitaiteessa balettikoulu Hannele Suomalainen. Yhteystiedot löytyvät Ylöjärven nettisivuilta. Kaikki liikunta- ja kulttuuritapahtumat / -palvelut ovat avoinna kaikille Ylöjärveläisille.

Ylöjärven **pääkirjasto Leijassa** maahanmuuttajille kohdennettuja palveluja ovat Helsingin monikielisestä kirjastosta tilatut erikieliset siirtokokoelmat. Kirjastossa on myös tarjolla runsaasti ulkomaalaisille suunnattuja suomen kielen oppikirjoja ja ulkomaisten sanomalehtien näköislehtien lukemiseen tarkoitettu verkkopalvelu Library Pressdisplay. Kirjaston oman vieraskielisen aineiston pääpaino on englanninkielisessä kirjallisuudessa.

Kirjastoissa pyritään edistämään maahanmuuttajien kotoutumista tarjoamalla julkinen tila luku- ja työhuoneineen sekä asiakaspääteineen, opastamalla kirjaston käytössä ja verkkoasioinnissa sekä hankkimalla tilanteen mukaan erikielistä aineistoa omiin kokoelmiin tai siirtolainana.

Iltapäivätoimintaa järjestetään Ylöjärven kaupungin perusopetuksessa oleville 1.-2.-luokkien oppilaille sekä kaikille erityisopetukseen siirretyille ja otetuille 1.-9.-luokkien oppilaille, 16 eri toimipaikassa.

Iltapäivätoiminta pitää pienestä koululaisesta huolta koulupäivän jälkeen. Koululainen voi osallistua aikuisen ohjauksessa monipuoliseen, virkistävään toimintaan tutussa ja turvallisessa ympäristössä.

Maahanmuuttajia varten ei ole erikseen mitään erityistä juuri heitä varten, vaan paikan myöntämisessä yms. noudatetaan samoja periaatteita kuin muidenkin oppilaiden kanssa. Tarvittaessa maahanmuuttajat saavat apua hakulomakkeen täyttämiseen. Lisäksi iltapäivätoiminnan toteuttamisessa huomioidaan kielellisiä ja kulttuurillisia eroavaisuuksia.

5.5. Kolmannen sektorin toimijat

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan vapaaehtoissektoria, joka on toimijana julkisen hallinnon sekä yksityisen sektorin rinnalla. Kolmas sektori käsittää järjestöt, yhdistykset ja seurat. Harrastustoiminnan lisäksi järjestöt tarjoavat koulutusta ja kursseja. Kolmannen sektorin toimijoilla on merkittävä rooli kotoutumisen edistämässä, sillä järjestöillä on usein viranomaisia paremmat mahdollisuuden tarjota vertaistukea mm. syrjäytymisvaarassa oleville. Maahanmuuttajilla on myös usein omia yhdistyksiä ja järjestöjä, joiden vertaistuellisella toiminnalla on luonnollisesti suuri rooli integroitumisessa. Kolmannen sektorin kotouttamistyö on usein ruohonjuuritason työtä, joka edistää maahanmuuttajien kotoutumista arkielämään ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa. Kunnan olisikin hyvä tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden sekä seurakunnan kanssa, parhaan mahdollisen tuloksen saavuttamiseksi kotouttamistyössä.

Ylöjärvellä toimii lukuisia seuroja ja yhdistyksiä. Tarkempia tietoja ja linkkejä toimijoiden nettisivuille löytyy osoitteesta: <http://www.ylojarvi.fi/kuntainfo/yhdistykset/>

5.6. Seurakunta

Ylöjärven seurakunta on järjestänyt maahanmuuttajanaisille kerhotoimintaa useiden vuosien ajan. Ryhmään voi ottaa myös lapset mukaan. Lisäksi seurakunnalla on monikulttuurinen nuortenryhmä tytöille sekä kansainvälinen miesten ryhmä. Kaikki kerhot kokoontuvat kerran viikossa. Kerhojen lisäksi maahanmuuttajille on tarjolla retkiä ja leiripäiviä. Lisätietoja monikulttuurisesta työstä: lähetys- ja kansainvälisen työn sihteeri Jaana Skyttä puh. 044 7868 094 / <http://www.ylojarvenseurakunta.fi/toiminta/diakonia/maahanmuuttajat>

6. MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Kotoutumista edistävän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriöllä (TEM), aluehallintovirastolla (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY), työ- ja elinkeinotoimistolla (TE-toimistot), kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella (KELA) on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävän lain lukujen 2 (Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet), 5 (Kuntaan osoittaminen) ja 6 (Kustannusten korvaaminen) mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta,

vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta. Lisätietoja laki 1386/2010 87 §.

6.1. Maistraatti

Ylöjärvi kuuluu Sisä-Suomen maistraattiin, yhteystiedot:

Sisä-Suomen Maistraatti, Tampereen yksikkö
 Hatanpään valtatie 24, PL 682, 33101 Tampere
 Puh. 029 553 9431
 Avoinna: ma-pe klo 9.00–16.15

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja lisäksi pysyvä tai jatkuva oleskelulupa tai vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttava tilapäinen oleskelulupa sekä kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (mm. vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus. Lisätietoja: [Ulkomaalaisen rekisteröinti](#) (esite löytyy myös ruotsiksi ja englanniksi).

6.2. Poliisi

Paikallispoliisi

- myöntää maassa oleskelevan Suomen kansalaisen ulkomaalaiselle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle ensimmäisen oleskeluluvan
- myöntää Suomessa oleskelevalle ulkomaalaiselle uuden määräaikaisen oleskeluluvan (jatkolupa), pysyvän oleskeluluvan, sekä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan
- antaa EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintitodistuksen ja todistuksen pysyvästä oleskeluoikeudesta
- myöntää unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortin ja pysyvän oleskelulupakortin, sellaiselle EU-kansalaisen perheenjäsenelle, joka ei ole itse unionin kansalainen
- lisää oleskelupäiviä viisumiin ja/tai pidentää viisumin voimassaoloaikoja. Paluuviiisumi on poistunut 5.4.2010 uuden viisumisäännösten voimaan tulon myötä.

Suomessa oleskelevan/asuvan ulkomaalaisen on jätettävä lupahakemus lupa-asioita hoitavalle poliisilaitokselle henkilökohtaisesti. Tiettyjen ulkomaalaislupien osalta hakemus voidaan laittaa

vireille myös sähköisen asiointipalvelun kautta. Sähköisen asiointipalvelun kautta hakemuksensa jättäneen hakijan tulee vielä käydä poliisilaitoksella todistamassa henkilöllisyytensä ja esittämässä hakemukseen tarvittavien liitteiden alkuperäiset kappaleet.

Lupa pitää maksaa hakemusta jätettäessä. Myös sähköisen asiointipalvelun kautta vireille laitettu hakemus tulee maksaa, ennen kuin hakemus lähtee käsiteltäväksi.

Poliisiin myöntämiin ulkomaalaislupiin liittyvät kysymykset voi lähettää suoraan ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitoksen virkasähköpostiin.

Ylöjärven lupapalvelu palvelee maanantaisin ja perjantaisin pääsääntöisesti ajanvarauksella. Tuolloinkin voi tulla ilman ajanvarausta, mutta pitää varautua jonottamaan. Ajan voi varata Sisä-Suomen poliisilaitoksen [www-sivujen kautta](http://www.sivujen.kautta), ajanvarausnumerosta 071 874 8508 ma-pe kello 9-12 tai mistä tahansa poliisin toimipisteestä.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen yhteisestä **lupaneuvontapuhelimesta** voi tiedustella poliisin lupiin liittyvistä asioista, numero 0295 440131 ma-pe klo 9–11 ja 13–15.
puh. 0295 445 894 lupapalvelut
puh. 0295 445 700 poliisi

6.3. Kansaneläkelaitos, Kela

Ylöjärven Kelan toimipiste palvelee osoitteessa Mikkolantie 7, PL 577, 33470 Ylöjärvi. Toimipiste on auki maanantaista perjantaihin klo 10–12 ja 13–15. (Faksi: 020 63 41599)

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan pääsääntöisesti sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Vakinaisesti Suomeen muuttava henkilö pääsee yleensä Suomen sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Vakinaiseksi asumiseksi lasketaan esimerkiksi paluumuutto, vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan. Oleskelulupia myöntää Maahanmuuttovirasto.

Vakinaisesti Suomeen muuttavien on haettava Suomen sosiaaliturvan piiriin pääsyä Kelan asiointipalvelussa tai [Y77 - Lomake](#). Suomen sosiaaliturvaan kuuluville annetaan kirjallinen päätös asiasta. Myös Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen voi tarkistaa Kelan asiointipalvelusta. Jos henkilö muuttaa Suomeen tilapäisesti asumaan, ei yleensä ole oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Esimerkiksi opiskelijoiden katsotaan muuttavan Suomeen vain tilapäisesti, jos muuton ainoa syy on opiskelu. Tietyissä tapauksissa henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin työskentelyn perusteella.

Henkilöllä ei ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan, jos hän saa EU-lainsäädännön tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella etuuksia jostakin toisesta maasta tai kuuluu muuten jonkin toisen maan sosiaaliturvan piiriin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä lähetetyt työntekijät rajatyöntekijät, jotka muuttavat Suomeen tai jotka asuvat Suomessa,

mutta työskentelevät toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä vieraan valtion tai valtioiden välisen järjestön palveluksessa olevat työntekijät ja heidän perheenjäsenensä.

Jos muuttaa Suomeen tilapäisesti toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Lisätietoja: [Muutto Suomeen tai Suomesta - Selkokielineen opas](#)

6.4. ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;
- 2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämiseksi;
- 3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämiseksi;
- 4) työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;
- 5) 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;
- 6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;
- 7) hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;
- 8) muut sille kotoutumista edistävissä laissa erikseen säädetyt tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamishjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamishjelmista ja niiden toimeenpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

Pirkanmaalla toimii Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämä viranomaisten yhteistyöryhmä. Viranomaisverkosto mm. päivittää ohjeet EU-kansalaisten sekä EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien viranomaisasioiden hoidosta Pirkanmaalla.

7. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Lukuisten eri tahojen laatimien tutkimusten ja tilastojen mukaan Suomeen kohdistuva maahanmuutto paitsi lisääntyy, mutta on jatkossa myös entistä monimuotoisempaa. Erään arvion mukaan (Tilastokeskus / P. Myrskylä) Suomessa on vuonna 2020 noin 345 000 ulkomaan kansalaista, mikä on lähes kaksinkertainen määrä nykyiseen nähden. Humanitäärisen maahanmuuton ohella yhä useampi muuttaa Suomeen työn, perheen tai opiskelun vuoksi. Omaehtoista muuttoliikettä eri kuntiin tapahtuu

myös vastaanottokeskuksista, koska jonotusajat ovat pitkiä. Tällöin on vaarana, että osa muuttajista jää kotouttamistoimenpiteiden ulkopuolelle ja tuloksena on lisääntynyt syrjäytyminen yhteiskunnasta.

Vaikka Ylöjärvellä ei ole pakolaiskiintiötä, ja maahanmuuttajia on viime vuosina tullut muutakin kautta melko vähän, kasvavaan maahanmuuttoon pitäisi silti valmistautua eri hallinnon aloilla ja työntekijöiden osaamista ylläpitää mm. verkostotyön ja seutukunnallisen yhteistyön avulla. Poikkihallinnollinen tarkastelu ja henkilökunnan osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen on tarkoituksenmukaista erityisesti siksi, että suurin osa maahanmuuttajista on muita kuin pakolaisia. Tällöin he eivät välttämättä ole tekemisissä perusturvaosaston kanssa, johon maahanmuuttotyön osaaminen on keskittynyt.

Uusi laki kotoutumisen edistämisestä velvoittaa kuntia antamaan kaikille maahanmuuttajille neuvontaa ja ohjausta, esimerkiksi perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä oikeuksista ja velvollisuuksista. Lakia sovelletaan kaikkiin Suomeen muuttaneisiin henkilöihin, jotka oleskelevat maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla. Niin ikään, kuntien tehtävänä on lain mukaan huolehtia, että kunnan palvelut soveltuvat maahanmuuttajille ja henkilöstön osaamista kehitetään. Kunnalla on myös yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Olisikin tärkeää, että maahanmuuttoasiat otettaisiin paremmin huomioon kunnan eri hallintokuntien talousarvioissa ja kunnallisia palveluja kehitettäisiin hallintokuntien välisen yhteistyön kautta. Myös monialainen yhteistyö, työskentely kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa sekä maahanmuuttajien osallistaminen palvelujen kehittämiseen ovat tulevaisuuden ratkaisuja.

Pirkanmaan ennakointipalvelu – hankkeen tuottaman selvityksen [Maahanmuuttajien merkitys tulevaisuuden työvoimana Pirkanmaalla](#) mukaan maahanmuuttajien merkitys työvoimana tulee kasvamaan tulevaisuudessa erityisesti niillä aloilla, joilla eläkepoistuma on suuri ja joille on vaikea saada riittävästi työvoimaa Suomesta. Erimittaisin työsopimuksin tai opiskelijoiksi paikkakunnalle tulevat sekä heidän työnantajansa tarvitsevat tehostettua neuvontaa, opastusta ja ohjausta peruspalveluiden käyttöön. Maahanmuuttopolitiikkaa tulisikin kehittää kunnissa osana työvoima- ja elinkeinopolitiikkaa yhä kasvavissa määrin.

Kotoutumisen edistämisen lisäksi on tulevaisuudessa kehitettävä myös kotoutumisen ja sitä koskevien linjausten sekä tulosten seuranta. Yhteisenä tavoitteena on sekä paikallisesti että valtakunnallisesti, maahanmuuttajien työllisyysasteen nostaminen ja vaikuttavampi kotouttamispolitiikka.

8. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

[Laki kotoutumisen edistämisestä](#)

[Työ- ja Elinkeinoministeriö](#)

<http://www.infopankki.fi/>

[Maahanmuuttajien merkitys tulevaisuuden työvoimana Pirkanmaalla](#)

[Maahanmuuton strategia 2020](#)

[Life in Finland](#)

<http://www.migri.fi/>

<http://www.maistraatti.fi/>

<http://www.te-palvelut.fi/te/fi/>

<http://www.kela.fi/>

<http://www.finnishcourses.fi/fi>

[Maahanmuuttajaneuvonta](#)

[Pirkanmaan tulkikeskus](#)

<http://www.punainenristi.fi/>

<http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/rasisminvastainen-tyo/>

[Etnisten suhteiden neuvottelukunta](#)

[Valtion kotouttamisohjelma 2012-2015](#)

[Maahanmuuttajien terveystalvelut](#)

LIITTEET:

LIITE 1: Käsitteiden määrittelyä

Maahanmuuttaja

Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä

Ulkomaalainen

Suomen oikeuden kannalta henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen

Siirtolainen

Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa

Pakolainen

Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitäärisistä syistä.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan. Työnteko-oikeus 3-6 kk hakemuksen jättämisestä.

Kiintiöpakolainen

Henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa. Suomen vuosittainen kiintiö on 750.

Paluumuuttaja

Ulkosuomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa Suomeen. Suomessa paluumuuttajakäsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä.

Kotouttaminen

Viranomaisten ja muiden tahojen järjestämät toimenpiteet, joilla edistetään ja tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista.

Kotoutuminen

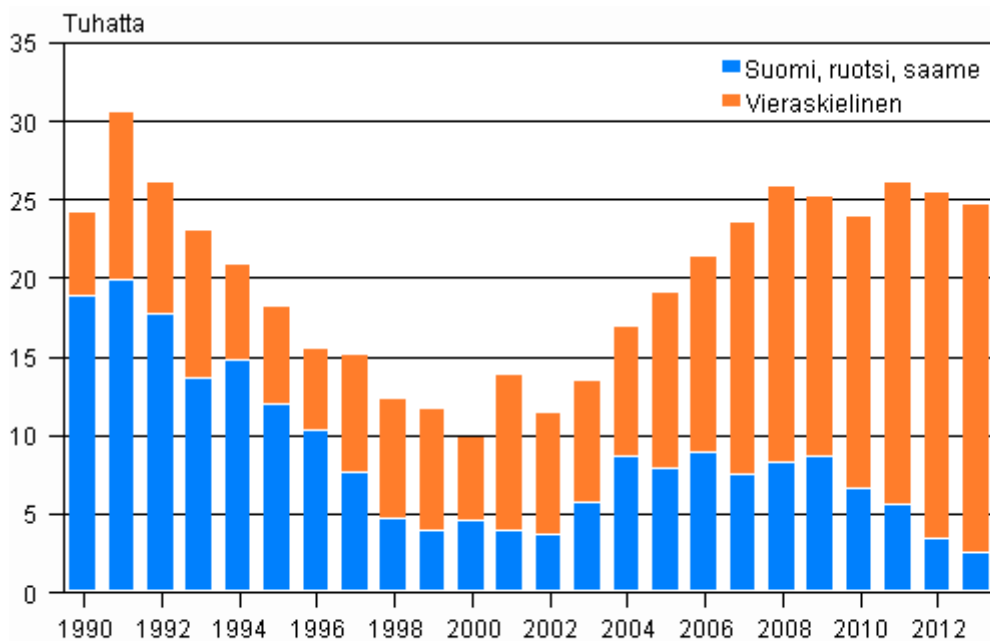
Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on ylisukupolvinen prosessi, jolla tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajan oma kulttuuritausta vaikuttaa myös seuraaviin sukupolviin, vaikka he olisivatkin syntyneet ja kasvaneet uuden kulttuurin keskellä. Perheenjäsenten kotoutuminen on usein myös eriaikaista. Minkälaista tukea ja ohjausta tarvitaan ja kuinka pitkän ajan, riippuu kotoutujan taustasta (kotimaa ja maan tilanne, koulutustausta, elämäkokemukset), iästä, omista tavoitteista ja maahanmuuton syistä.

Ihmisen perustarpeisiin kuuluvat kulttuurista riippumatta yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tarve. Fyysisten perustarpeiden (asuminen, ruoka, vaatteet) tyydyttämisen lisäksi maahanmuuttaja tarvitsee tukea sosiaalisen yhteisön löytämiseen ja siinä hyväksytyksi tulemiseen. Tärkeä elementti kotoutumisprosessissa on oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen.

LIITE 2: Vuoden 2013 väkiluvun kasvusta vieraskielisten osuus 90 prosenttia

Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan Suomen virallinen väkiluku oli vuoden 2013 lopussa 5 451 270 henkilöä, joista miehiä oli 2 680 364 ja naisia 2 770 906. Väkiluku kasvoi vuoden 2013 aikana 24 596 henkilöllä. Äidinkieltään vieraskielisten määrä kasvoi 22 119 henkilöllä, mikä oli 90 prosenttia väkiluvun kasvusta. Suomea äidinkielenään puhuvien määrä kasvoi 2 514 henkilöllä, ruotsia puhuvien määrä väheni 67 henkilöllä, ja saamea puhuvien määrä kasvoi 30 henkilöllä.

Väkiluvun muutos äidinkielen mukaan 1990–2013

Lähde: Tilastokeskus